

Biblioteka informativnih sredstava

INVENTAR
sumarno-analitički

AJ-22

**MINISTARSTVO ZA FEDERALNE JEDINICE
DEMOKRATSKE FEDERATIVNE JUGOSLAVIJE
1945-1946 (1945-1946)**

Tonka Župančić

Beograd

SADRŽAJ INVENTARA

	Strana
ISTORIJSKA BELEŠKA	V
ISTORIJAT TVORCA FONDA	VII
STANJE ARHIVSKE GRAĐE.....	VIII
STRUKTURA ARHIVSKE GRAĐE FONDA	1
OPIS JEDINICA OPISA.....	5
POPIS KNJIGA EVIDENCIJE	11

ISTORIJSKA BELEŠKA

(OSTAVLjENA PRAZNA STRANA)

MINISTARSTVO ZA FEDERALNE JEDINICE DEMOKRATSKE FEDERATIVNE JUGOSLAVIJE 1945-1946.

ISTORIJAT TVORCA FONDA

Sporazumom Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije i Kraljevske jugoslovenske vlade od 1. novembra 1944. godine,¹ utvrđuje se struktura jedinstvene vlade formirane od predstavnika NKOJ-a i vlade KJ. Ovim aktom, pored predsednika, potpredsednika i ministra za pojedine resore, predviđaju se ministri bez portfelja za Srbiju, Hrvatsku, Sloveniju, Crnu Goru, Makedoniju i Bosnu i Hercegovinu.

Ukazom kraljevskih namesnika od 7. marta 1945. godine, na predlog Predsedništva AVNOJ-a, formirana je Vlada DFJ koja je u svom sastavu, pored ostalih, imala ministra za Srbiju Jašu Prodanovića, ministra za Hrvatsku dr Pavla Gregorića, ministra za Sloveniju Edvarda Kocbeka, ministra za Bosnu i Hercegovinu Rodoljuba Čolakovića, ministra za Makedoniju Emanuela Čučkova i ministra za Crnu Goru Milovana Đilasa.²

Budući da ova ministarstva nisu osnovana posebnim aktom, ovaj Ukaz ujedno je i osnivački akt. Status i nadležnost ovih organa Vlade DFJ nisu bili regulisani ni jednim propisom. Međutim, u uslovima nepotpuno izgrađenih odnosa između saveznih organa i organa u federalnim jedinicama potreba za njima bila je evidentna.

Ministarstva federalnih jedinica funkcionisala su kao politička ministarstva, iako su istovremeno obavljala i najraznolikije poslove opšte uprave, kao veza između federalnih i saveznih organa. Usvajanjem Ustava 31. januara 1946. godine, ova federalna ministarstva su početkom februara 1946. godine prešla u likvidaciju pošto u novoj strukturi izvršno – upravne vlasti nisu bila predviđena.³

Sva arhiva i inventar ovih ministarstava morali su, po nalogu Predsedništva vlade FNRJ od 5. februara 1946. godine biti predani načelniku Opšteg odeljenja Predsedništva vlade.⁴

Unutrašnja organizacija Ministarstva za federalne jedinice, sudeći po građi, bila je krajnje uprošćena i ne naziru se unutrašnje organizacione jedinice. U sastav ministarstva ulazilo je, osim ministra, pomoćnik ministra i sekretar, po nekoliko administrativno-tehničkih službenika, tako da se o unutrašnjoj organizaciji ne može govoriti.

Kancelarijsko poslovanje bilo je centralizovano. Naravno, posebno za svako ministarstvo. Na osnovu sačuvanih knjiga i građe može se konstatovati da su vođeni opšti i poverljivi delovodni protokoli. Registar za 1945, 1946. godinu sačuvan je samo za Ministarstvo za Bosnu i Hercegovinu.

Uglavnom sva akta Ministarstva za Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Makedoniju i Srbiju su evidentirana bilo da su sopstvena ili da su ulazna. Prijemni štambilj sadrži naziv organa, broj delovodnog protokola i datum. Jedino ulazna akta Ministarstva za Sloveniju nemaju klasičan prijemni štambilj, već samo oznaku “sprejeto”, tj. primljeno, datum i rešeno, a uz to sa strane,

¹ *Službeni list DFJ*, br. 11/45.

² Ukaz o obrazovanju Vlade Maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita, *Službeni list DFJ*, br. 11/45.

³ Ministarstvo za Sloveniju DFJ, F – 3, J – 5, akt ministra za Sloveniju Edvarda Kocbeka, br. 1980 od 6.02.1946.

⁴ Ministarstvo za Sloveniju DFJ, F – 3, J – 5, akt br. 1977.

ponekad, pridodat i broj delovodnog protokola. Međutim, sva izlazna akta ovog Ministarstva imaju u zaglavlju oznaku broja delovodnog protokola.

Sistem arhiviranja se ne može utvrditi. Akta jednog predmeta su bila odvojena i povezana samo putem delovodnog protokola.

Nedostaje opšti delovodni protokol za 1945. godinu Ministarstva za Bosnu i Hercegovinu, deo opšteg delovodnog protokola Ministarstva za Crnu Goru (od 1-998 za 1945. godinu) i deo opšteg delovodnog protokola Ministarstva za Makedoniju (od 1-100 za 1945. godinu). Od poverljivih delovodnih protokola sačuvan je samo za Ministarstvo Bosne i Hercegovine i Hrvatske.

Od interesa je navesti da su se u delovodnom protokolu Ministarstva za Srbiju, nakon njegovog prestanka rada, zavodila akta Kabineta potpredsednika Vlade FNRJ Jaše Prodanovića i to za 1946. (1-45), 1947. (1-32), 1948. (1-18).

STANJE ARHIVSKE GRAĐE

Jedan deo građe je preuzet zajedno sa delom fonda Vlade FNRJ – Predsedništva od Komisije za mobilizacijske poslove saveznih organa i ustanova primopredajnim zapisnikom br. 03, 10/161 od 20. decembra 1966. godine. Građa se odnosila na poverljivu arhivu Ministarstva za Hrvatsku, Ministarstva za Bosnu i Hercegovinu i Ministarstva za Makedoniju, ukupno 3 paketa.

Drugi deo građe – opšti delovodni protokoli primljeni su skupa sa građom Vlade FNRJ – Predsedništva od Servisa za administrativne i računovodstvene poslove SIV-a primopredajnim zapisnikom br. 05-199/1 od 19. decembra 1973. godine. Treći deo građe dobijen je sa refuzom iz depoa Arhiva Jugoslavije. Iz ovog sledi da je građa ovih ministarstava bila rasparčana i u refuznom stanju. Građa dobijena od Komisije za mobilizacijske poslove primljena je u zapečaćenim sanducima tako da se sa primopredajnim zapisnikom nije mogla napraviti specifikacija o sadržaju, stanju i očuvanosti građe.

Ukupna količina primljene građe za svih šest federalnih ministarstava iznosi 0,65 dužnih metara, od toga 0,35 dužnih metara kancelarijskih knjiga.

Upoređujući broj evidentiranih akata kroz kancelarijske knjige sa sačuvanom građom može se konstatovati da je građa ovih fondova fragmentarna. Tako je Ministarstvo za Bosnu i Hercegovinu imalo oko 2.000 evidentiranih akata, Ministarstvo za Crnu Goru oko 3.800, Ministarstvo za Hrvatsku oko 2.930, Ministarstvo za Makedoniju 2.600, Ministarstvo za Sloveniju 1.820, i Ministarstvo za Srbiju 469 evidentiranih akata.

Građa datira od druge polovine marta 1945. godine do 9. odnosno 11. februara 1946. godine.

S obzirom na količinu građe i period u kome su delovali ovi stvaraoci građe, u toku rada vršeno je izlučivanje isključivo duplikata.

Početna faza rada na građi bila je razgraničenje građe na fondske celine, tj. ministarstva. U toku rada na sređivanju i obradi građe zauzet je stav da se zbog fragmentarnosti građe ovih ministarstava ista tretiraju kao objedinjen fond, poštujući kod toga celinu svakog pojedinog ministarstva.

Građa je sređena po godinama, a unutar toga po hronologiji. Neznatan deo dokumenata čine personalna rešenja koja su zbog lakšeg pronalaženja posebno izdvojena i smeštena na kraju fonda.

Kao što je napred rečeno ministarstva za federalne jedinice nisu imale određen delokrug rada i njihova uloga se svodila na koordinaciju rada savezne vlade sa radom vlada federalnih jedinica. Takvo mesto i uloga ovih ministarstava u organizaciji Privremene vlade DFJ našla je svog odraza i u samoj građi. U fondu se mogu naći raspisi po pitanju koordinacije rada između Vlade DFJ, ministarstva za republike i republičkih organa, nacrt o razgraničenju nadležnosti između saveznih i federalnih vlasti, uputstvo Predsedništva AVNOJ-a o osnovnim načelima za obrazovanje

vlade federalnih jedinica (fascikla 3, jedinica 5) i drugo u vezi jedinstvenog rada i delovanja državnog aparata u periodu konstituisanja socijalističke Jugoslavije.

Ne treba zaboraviti da su ova ministarstva delovala delom u ratnom periodu i neposredno posle rata kada su mnoge komunikacije bile razrušene, vozni park uništen, snabdevanje stanovništva, posebno pasivnih krajeva, bilo jedan od prioriteta organa vlasti uopšte. U građi se nalaze razni materijali kao uputstva, zapisnici, raspisi i prepiska u vezi uređenja saobraćaja, trebovanja, snabdevanja i raspodele hrane, odeće, alata, stoke i goriva za stanovništvo i posebno demobilisane borce, snabdevanja industrije sirovinama, razvrstavanje mesta po razredima skupoće, dodeli prevoznih sredstava i drugo.

Takođe se kao gorući problem postavljalo pitanje stručnih kadrova i potrebe za njima i njihovo raspoređivanje na odgovarajuća mesta.

Pojedinačna akta govore o proceni ratne štete u Bosni i Hercegovini, repatrijaciji uopšte i posebno izbeglica iz Hrvatske i drugo.

Važno je istaći da se ovde radi uglavnom o aktima Predsedništva vlade DFJ i pojedinih saveznih ministarstava koja su ministarstva za federalne jedinice dobijala radi prosleđivanja federalnim vladama, dakako, sa povratnim dejstvom. S obzirom na fragmentarnost građe tog perioda uopšte i ovako neznatna količina građe odražava period u kom je nastala i zajedno sa građom drugih ministarstava nezaobilazan je istorijski izvor za proučavanje perioda Privremene vlade DFJ.

Kao informativno sredstvo urađen je inventar fonda. Istraživači pri citiranju korišćene građe služe se signaturom koja se sastoji od oznake Arhiva Jugoslavije (AJ), broja fonda (22), broja fascikle i broja arhivske jedinice.

Ukupna količina građe iznosi 0,65 dužinskih metara građe, od toga 3 fascikle, 7 arhivskih jedinica (za svako ministarstvo) i 13 kancelarijskih knjiga.

**STRUKTURA
ARHIVSKE GRAĐE FONDA**

(OSTAVLjENA PRAZNA STRANA)

STRUKTURA ARHIVSKE GRAĐE FONDA

oznaka grupe	naziv klasifikacione grupe	od jed. opisa	do jed. opisa
1	MINISTARSTVO ZA BOSNU I HERCEGOVINU	1	1
2	MINISTARSTVO ZA CRNU GORU	2	2
3	MINISTARSTVO ZA HRVATSKU	3	3
4	MINISTARSTVO ZA MAKEDONIJU	4	4
5	MINISTARSTVO ZA SLOVENIJU	5	5
6	MINISTARSTVO ZA SRBIJU	6	6
7	PERSONALNA REŠENJA	7	7

(OSTAVLjENA PRAZNA STRANA)

OPIS
JEDINICA OPISA

(OSTAVLjENA PRAZNA STRANA)

PREGLED JEDINICA OPISA SA KLASIFIKACIONOM ŠEMOM

naziv klasifikacione grupe

MINISTARSTVO ZA BOSNU I HERCEGOVINU

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
----------------------	-----------------------	-----------------------------

1	1	MINISTARSTVO ZA BOSNU I HERCEGOVINU
---	---	-------------------------------------

Pravilnik o naknadi troškova za službena putovanja saveznih ministara; uputstva za postupak s predmetima poverljive pošte i za izradu budžeta za period juli-decembar 1945. godine; naređenje Vrhovnog štaba NOV-a i POJ-a o ponašanju vojnih lica; raspisi po pitanju koordinacije rada između Vlade DFJ, Ministarstva za Bosnu i Hercegovinu i republičkih ustanova; predstavke i prepiska o: premeštaju i preuzimanju kadrova za potrebe BiH; pravilnoj raspodeli prevoznih sredstava i dodeljivanju pomoći stanovništvu u hrani i odeći, tabelarni pregledi o proceni ratne štete na teritoriji Bosne i Hercegovine i slično u vezi rada iz nadležnosti Ministarstva.

godina 1945-1946.

naziv klasifikacione grupe

MINISTARSTVO ZA CRNU GORU

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
----------------------	-----------------------	-----------------------------

1	2	MINISTARSTVO ZA CRNU GORU
---	---	---------------------------

Uputstvo Ministarstva trgovine i snabdevanja DFJ o legitimacijama za snabdevanje; zapisnik o zaključcima Državne komisije za repatrijaciju; raspisi i prepiska o trebovanju, snabdevanju i raspodeli hrane, odeće, alata i goriva za stanovništvo i u vezi s tim potreba za razvrstavanjem mesta po razredima skupoće, uskladištenju i određivanju cena robi isporučenoj od UNRRA-e, potrebi poboljšanja transporta u cilju snabdevanja industrije sirovinama i drugo u vezi rada iz nadležnosti ovog Ministarstva.

godina 1945-1946.

naziv klasifikacione grupe

MINISTARSTVO ZA HRVATSKU

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
----------------------	-----------------------	-----------------------------

2	3	MINISTARSTVO ZA HRVATSKU
---	---	--------------------------

Predlog Ministarstva trgovine i snabdevanja DFJ uredbe o turizmu; Pravilnik o naknadi troškova za službena putovanja saveznih ministara; Odluka Predsedništva Ministarskog saveta o ustanovljenju "Spomenice 41" i uputstvo za popunjavanje upitnika; raspisi i prepiska o: snabdevanju stanovništva hranom i industrije sirovinama; uređenju saobraćaja; potraživanju industrijske robe prema JNA; stručnim školama u Hrvatskoj; repatrijaciji izbeglica iz Hrvatske; ishrani ratnih zarobljenika i slično u vezi rada iz nadležnosti ovog Ministarstva.

godina 1945-1946; S.A.

naziv klasifikacione grupe

MINISTARSTVO ZA MAKEDONIJU

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
2	4	MINISTARSTVO ZA MAKEDONIJU

Rešenja, raspisi, predstavke i prepiska o: snabdevanju i raspodeli hrane i stoke demobilisanim borcima i stanovništvu; dodeljivanju vagona za prevoz hrane radnika na radu u Vojvodini; organizovanju pomoći u odeći i hrani izbeglicama iz Egejske Makedonije; otvaranju odeljenja na gimnazijama i drugo u vezi rada iz nadležnosti ovog Ministarstva.

godina 1945-1946; S.A.**naziv klasifikacione grupe**

MINISTARSTVO ZA SLOVENIJU

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
3	5	MINISTARSTVO ZA SLOVENIJU

Nacrt o razgraničenju nadležnosti između saveznih i federalnih vlasti; Odluka Ministarstva trgovine i snabdevanja DFJ o podeli nadležnosti između saveznog i federalnog Ministarstva trgovine i snabdevanja u pogledu osnivanja i likvidacije akcionarskih društava; uputstvo za opremu poštanskih pošiljaka u inostranstvo i Uputstvo predsedništva AVNOJ-a o osnovnim načelima za obrazovanje vlade federalnih jedinica; zapisnici sa sednica Državne komisije za repatrijaciju i sednice sa predstavnicima federalnih jedinica u pogledu količine robe koja treba da se podeli pojedinim federalnim jedinicama; raspisi, predstavke i prepiska o: trebovanju i snabdevanju stanovništva hranom i odećom i industrije sirovinama; obezbeđenju skladišnog prostora; određivanju cena proizvoda, traženju kadrova za potrebe Slovenije i slično u vezi rada iz nadležnosti ovog Ministarstva.

godina 1945-1946; S.A.**naziv klasifikacione grupe**

MINISTARSTVO ZA SRBIJU

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
3	6	MINISTARSTVO ZA SRBIJU

Materijali (raspisi, predstavke i prepiska) o: pravilnom iskorišćavanju radne snage u ustanovama u cilju ažuriranja poslova; davanju pomoći stanovništvu; traženju i dodeli prevoznih sredstava ustanovama; koordinaciji rada između Vlade FNRJ i republičkih ustanova preko Ministarstva za Srbiju i drugo u vezi rada iz nadležnosti ovog Ministarstva.

godina 1945; S.A.**naziv klasifikacione grupe**

PERSONALNA REŠENJA

broj fascikle	br. jed. opisa	naziv jedinice opisa
3	7	PERSONALNA REŠENJA Personalna rešenja.
	godina	1945-1946.

(OSTAVLjENA PRAZNA STRANA)

**POPIS
KNJIGA EVIDENCIJE**

(OSTAVLjENA PRAZNA STRANA)

KNJIGE EVIDENCIJE

broj knjige 1
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA BOSNU I HERCEGOVINU
vrsta knjige POVERLJIVI DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige POVERLJIVI DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 29.03. - 31.12.1945., 2.01. - 7.02.1946.
raspon br./slova 1-192; 1-97.
napomena

broj knjige 2
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA BOSNU I HERCEGOVINU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1946.
godina 1946.
datum 2.01. - 7.02.1946.
raspon br./slova 1-121
napomena

broj knjige 3
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA BOSNU I HERCEGOVINU
vrsta knjige REGISTAR
naziv knjige REGISTAR ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum
raspon br./slova
napomena

broj knjige 4
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA CRNU GORU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945.
godina 1945.
datum 22.08. - 12.12.1945.
raspon br./slova 999-3015
napomena

broj knjige 5
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA CRNU GORU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 12.12. - 31.12.1945; 2.01. - 11.02.1946.
raspon br./slova 3016-3326; 1-484;
napomena

broj knjige 6
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA HRVATSKU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 24.04. - 31.12.1945; 2.01. - 7.02.1946.
raspon br./slova 1-1786; 1-95;
napomena

broj knjige 7
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA HRVATSKU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 23.05. - 31.12.1945; 2.01. - 9.01.1946.
raspon br./slova 1-573; 574-587
napomena

broj knjige 8
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA HRVATSKU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL (MOLBE)
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL (MOLBE) ZA 1945.
godina 1945.
datum 30.07. - 21.11.1945.
raspon br./slova 1-129
napomena

broj knjige 9
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA HRVATSKU
vrsta knjige POVERLJIVI DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige POVERLJIVI DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 31.05. - 28.12.1945; 16.01. - 5.02.1946.
raspon br./slova 1-44; 1-7
napomena

broj knjige 10
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA MAKEDONIJU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945.
godina 1945.
datum 25.04. - 21.07.1945.
raspon br./slova 101-849
napomena

broj knjige 11
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA MAKEDONIJU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 21.07. - 31.12.1945; 2.01. - 5.02.1946.
raspon br./slova 850-2503; 1-140
napomena

broj knjige 12
organiz. jedinica MINISTARSTVO ZA SLOVENIJU
vrsta knjige DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige DELOVODNI PROTOKOL ZA 1945-1946.
godina 1945-1946.
datum 21.03. - 31.12.1945; 2.01. - 8.01.1946.
raspon br./slova 1-1797; 1798-1820
napomena

broj knjige	13
organiz. jedinica	MINISTARSTVO ZA SRBIJU I KABINET POTPREDSIEDNIKA VLADE JAŠE M. PRODANOVIĆA
vrsta knjige	DELOVODNI PROTOKOL
naziv knjige	DELOVODNI PROTOKOL MINISTARSTVA ZA SRBIJU ZA 1945-1946. I KABINETA POTPREDSIEDNIKA VLADE JAŠE M. PRODANOVIĆA ZA 1946-1948. GODINU
godina	1945-1946; 1946-1948.
datum	21.03. - 31.12.1945; 2.01. - 15.02.1946. i 5.04.1946 - 1948.
raspon br./slova	1-473; 1-23 i 1-45; 1-32; 1-18
napomena	